

מראי מקומות- כבא בתרא צ"ג

וסברוה דלר' אחא, אם בהני מוציאין ממונא מהמוחזק, ה"ה ברובא, ובהכי הוי התנאי. וע"ז תי' דלרב י"ל דרובא עדיף מחזקה זו, ולשמואל חזקה זו עדיף מרובא [ולפי המהרש"א לכאור' מיושב קר' הראב"ד, דהא לדבריו יוצא דחזקה זו עדיף מרוב, וא"כ למ"ד דאזלי' בתר רובא בממונא שפיר ס"ל דבכה"ג אזלי' בתר חזקה זו כנגד הרוב].

(ג) **עד כאן לא קאמר ר' אחא וכו' אבל בתר רובא אזלי' - פי' הרשב"ם, דכיון דהוא עומד בצדו, אזלי' בתר אומדנא, אבל בתר רובא דלית' קמן לא אזלי'.** וכ' בגליון הש"ס דמשמע מכאן דברובא דאי' קמן אזלי' בתר רוב בממון (כלומר, אף לשמואל), וכ' דהתרומת הדשן (שי"ד) הוציא דין זה מלשון הרשב"ם. אלא דהק' רעק"א, הא כ' הרשב"ם לעיל דמה דבאיסורא אזלי' בתר רוב, היינו כגון תשע חנויות, וזה משמע דכיוצא בו בממון לא אזלי' בתר רוב, אף דזה הוי רובא דאי' דקמן, והניח בצ"ע.

(ד) **תרוייהו בתר רובא אזלי, מר אזיל בתר רובא דאינשי, ומר אזיל בתר רובא דזריעה - כ' הרש"ש, דמה שנסתפקו האחרונים בט' חנויות מוכרות בשר שחוטה ואחת בשר נבלה, ובה יש הרבה בשר, מרובה מכל הט' כשרות, האם אזלי' בתר רוב החנויות או רוב הבשר, לכאור' הוי פלוגתא דר' יוסי והאמרו לו. אלא דשוב התבונן בזה, דלעולם י"ל דכ"ע מודו דרובא דאינשי הוא העיקר, ולא רוב בשר, אלא דס"ל לר' יוסי דגם רוב זריעות רוב הוא (ודומה לרוב אינשי ולא לרוב בשר), ולכן במקום מוחזק אמרי' דהוי רוב כנגד רוב והמע"ה. וע"ע בחזון איש (דמאי א', ט"ו, ד"ה ואמנם), דמבואר דס"ל דבאמת בזה נח' ר' יוסי ואמרו לו, אם אזלי' בתר רוב בשר או רוב חנויות, ואף הוכיח מכאן דקיי"ל כרוב חנויות, כרבים כנגד ר' יוסי.**

(ה) **וי"א אף הוצאה - כ' הרשב"ם דנראה דהיינו משום קנסא. וע' ברשב"א שהביא מ"מ דחייב על ההוצאה משום דינא דגרמי. אלא דהק' ע"ז, דא"כ למה באמת לא קיי"ל כן**

(א) **דאיכא למימר מקמה אתא ומביעתותא הפילה, ואיכא למימר מאחורה אתא ומינגח נגחה והפילה - פי' תוס', ולכן סמכי' מיעוטא דמפילות למיעוטא דמביעתותא הפילה, וממילא איתרע לה רובא דרוב פרות מתעברות ויולדות, ולכן הו"ל מחצה ומחצה. אולם מלשון הרשב"ם מבואר דכוונת הגמ' הוא דאפי' אם אזלי' בתר רובא, מ"מ אכתי איכא להסתפק, האם מביעתותא הפילה או אם מכח הנגיחה, ואין הביאור דהוי רק ריעותא בהרוב, אלא דברוב גופי' איכא ספק השקול. וע' במהרש"א דכ' דתוס' לא הי' רוצה לפרש כן, דלשון המשנה "אם עד שלא נגחה ילדה" משמע דקודם שנגחה הפילה מעצמה, ולא מחמת השור כלל, ולפי הבנת הרשב"ם אין אלו ב' צדדי השאלה, אלא דאפי' אם ודאי לא הפילה הפרה מעצמה, מ"מ יש לומר דפטור משום דעל הצד דמביעתותא הפילה אין לחייבו.**

(ב) **סברוה דרובא וחזקה כי הדדי נינהו, וכו' - הביא המהרש"א מיש מקשים, מה הי' הה"א דרב ס"ל כר' אחא דרוב וחזקה כי הדדי נינהו, הא אפי' אם אמרי' כן, הא בדר' אחא הרי יש רוב כנגד החזקה, דהא י"ל דרוב שוורים שבעולם נגחוהו, ומ"מ אזיל בתר החזקה כנגד הרוב, וא"כ ע"כ ס"ל דחזקה הוא עדיף מרוב. ותי' דכוונת הגמ' לומר דטעם דאזלי' בתר רוב הוא כמו הא דאזלי' בתר חזקה, דטעם דתלינן ברוב הוא כמו טעם דתלינן בחזקה. וא"כ, י"ל דמאן דלית לי' דאזלינן בממון בתר רובא, ג"כ לית לי' דאזלי' בממונא בתר הך חזקה. אבל סכ"ס הך חזקה עדיף טפי מרוב, ולכן אף במקום רוב אזלי' בתרי' למאן דאזיל בתר רובא בממונא. ויותר מזה הק' הרשב"א בשם הראב"ד, אם ס"ל דרוב וחזקה כהדדי נינהו, א"כ איך מוציאין מבעל השור והגמל, הא רוב וחזקה כי הדדי, ויש לו ג"כ חזקת ממון. ותי' משום דאיכא חזקה וקורבא, ולכן מוציאין אף ממוחזק. והריטב"א הוסיף בה ביאור קצת, דאע"ג דאיכא כאן חזקה וקורבא דמוכח, מ"מ סברי רבנן דאין מוציאין מהמוחזק,**

הרמב"ן מדעת הרי"ף. אולם הביא שם מר' **האי גאון** דמתני' מיירי במנהגים שהיו באותו מקום שנשנית שם המשנה, וכן שאר מקומות הולכין אחר מנהגן, אבל במקום שאין מנהג ידוע, אין דנין אותו בשיעורים אלו, אלא רואין איך אנשי אותו מקום מביאין פירות מן השדה, ולפי אותו ענין עושין.

(ח) **בורר צרור מגרנו של חברו נותן לו דמי חטיין- פי' הרשב"ם**, שהרי הפחיתו במדה, דאיהו הוה מזבין לי' עם החיטין, דעפרורית מקבל לוקח, וכו'. וכ' הריטב"א דכל זה הוא באמת רק היכא דעומדים החיטין למכירה, אבל אם היו עומדין לאכילה, אז אדרבה, סיוע מסייע לו, דבורר גורנו בשבילו.

(ט) **נותן לו דמי חטיין- פי' הרשב"ם** דחייב משום גרמי, ותוס' פי' דאתי סוגיין כר"ש דס"ל דדבר הגורם לממון כממון דמי (אגב, מש"כ הרשב"ם לקמן [צד]. לחלק בין גרמא לגרמי, מבואר דלא ס"ל כמש"כ האחרונים בדעת רש"י, שאין חילוק בין גרמא לגרמי). וכ' בגלה"ש דמה דתוס' לא רצה לפרש כרשב"ם, היינו משום דסוגיין אתי כרבה, ורבה ס"ל בב"ק דגרמי פטור. אולם הבן ארי' כ' דע"כ גירסת הרשב"ם הי' דהמימרא דהכא הוא בשם רב, כדי שלא יסתור דברי רבה מדהתם, דכאן באמת חייב משום גרמי.

כמ"ד דצריך לשלם דמי הוצאה, הרי קיי"ל דדיינינן דינא דגרמי, אע"כ דאי"ז משום דינא דגרמי. ומה דלמעשה אינו חייב משום דינא דגרמי, כ' הרמב"ן בקונט' דינא דגרמי (ד"ה והמוכר) "היינו טעמא, משום שאין זה מזיק ולא גורם היזק, אלא גרם על עצמו, וזה, אע"פ שמכרו לו, אינו אלא כמטעהו".

(ו) **רשב"ג אומר נותן לו דמי בושתו- כ' הרשב"ם**, וכיון שחייב לשלם לו דמי בושתו, כש"כ דצריך לשלם לו דמי ההוצאה. וכ', דא"כ מבואר למסקנת הגמ' דבאמת רשב"ג סובר דצריך לשלם דמי הוצאה. והעיר, דכיון דמוכח דרשב"ג עצמו ודאי ס"ל דצריך לשלם ההוצאה, א"כ לכאו' אי"צ לדחוק במתני' ולומר דכולה רשב"ג וחיסורי מחסרא, אלא יכולין לומר דבאמת רשב"ג חולק על ת"ק דמתני', דת"ק ס"ל דאי"צ לשם ההוצאה, ורשב"ג ס"ל דצריך לשלם ההוצאה. אבל כ', דא"כ לכאו' צריך להיות ההלכה כרשב"ג, דהא אמרי' דכל מקום ששונה רשב"ג במתני' הלכה כמותו. ולכן כ' דלא אמרי' כן, דכיון דאיכא לאוקמי מתני' כולה כרשב"ג, ולא הזכיר המשנה הא הוצאה כלל, א"כ מסתבר לומר דרבי לא הי' רוצה לשנות דין זה של רשב"ג במתני', משום דלא ס"ל כוותי', אלא באמת ביאור המשנה הוא דכולה כרשב"ג. **אולם ע' בפיה"מ להרמב"ם** דפי' במתני' דרשב"ג ס"ל דחייב לשלם כל ההוצאה, ולכאו' ביאר המשנה כמסקנת הגמ', דבאמת רשב"ג ס"ל דצריך לשלם ההוצאה, וגם דזהו כוונתו במתני', כהה"א של הגמ', ודלא כהרשב"ם. אלא דעכ"ז כ' הרמב"ם דאין הלכה כמותו. וע' בתוס' יו"ט שהביא דברי הרמב"ם וציין לדברי עצמו בפרק ה' משנה י', דשם הביא מש"כ הבית יוסף (חו"מ רל"א) דאף דבכל מקום הלכה כרשב"ג במתני', שאני התם דמסתבר טעמי' דת"ק. והתוירו"ט עצמו ציין למש"כ בעירובין (ח', ז'), דכלל זה לאו דוקא, דלא אמרי' כן בכל מקום.

(ז) **המוכר פירות לחבירו, הרי"ז מקבל עליו רובע טנופת לסאה- כ' הרא"ש** (ה') "הני שיעורי כולהו באתרא דליכא מנהגא, אבל באתרא דאיכא מנהגא עבדינן כמנהגא, דקיי"ל כל כה"ג הכל כמנהג המדינה". וכן הביא